

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

VIII. De Cognitione, an Reus gaudeat Immunitate, & istâ privatorum ex
Asylo Extractione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

bonis non habeat, de quo pecuniariam
aliãve similem satisfactionem præstet
ei, cui obnoxius est, corporali, sed mi-
tiori & non graviter afflictivã penã af-
fici posset, juxta vulgatum, *Qui non
habet in ere, luat in cute*; cum tali ca-
su non per se, sed per accidens tantum
in corpore puniretur, *citr. Del. bene dub.
31. n. 7. & Haunold. n. 248.*

Notatu tamen digna hic duo sunt.
157. Primùm ex Fagnano *in c. Inter alia cit.
n. 20.* ab Ecclesiarum Prælatis non rarò
delinqui, cum ad Ecclesias & Monaste-
ria sua confugientes, quantumcunque
gravium criminum reos, de liberatione
magis quàm de emendatione aut satisfa-
ctione læsis præstanda solliciti, in totum
salvare nituntur ita; ut omnino nullam
etiam pecuniariam & moderatam penam
subeant, contra *c. cit.* dispositionem &
ipsam Iustitiam. Alterum; quòd, te-
ste Claro *§. fin. q. 30. n. 23. & Farinacio
q. 28. n. 77. in fine*, Consuetudine ali-
cubi receptum sit; ut, cum delinquens
in casibus non exceptis ad Ecclesiam fugit,
Curia secularis contra eum per in-
quisitionem citationemque procedat: &
in non comparentem juxta delicti legiti-
mè probati qualitatem proferat senten-
tiam: quæ tamen, si Capitalis sit, execu-
tioni mandari, Immunitate Ecclesia-
stica obtante, non potest.

ARTICULUS VIII.

De Cognitione, an
Reus gaudeat Immunitate,
& istã privatorum ex Asylo
Extractione.

SUMMARIUM.

158. Capita quæstionis, an reus gau-
deat Immunitate, tria sunt.

159. Cognitionem de qualitate loci vel
persona, Seculari;
160. Et Ecclesiastica Curia adfruentium
vera Opinio;
161. Sive de iù Juris,
162. Sive Facti quæstio sit.
163. De qualitate Criminis cognitionem
quidam Seculari,
164. Aliqui ei simul & Ecclesiastico ju-
dici,
165. Melius alii huic soli vendicant.
166. Causa Immunitati non Prælatis,
sed Ecclesia propria,
167. Et non dicitur, sed Ecclesiasticis
Fori est.
168. De ea iudex secularis simpliciter
tantum se informare;
169. Verè & judicialiter cognoscere po-
test Episcopus,
170. Sede vacante Capitulum,
171. Et utriusque Vicarius Generalis.
172. Reus criminis exceptis sine cogno-
tione Ecclesiastica,
173. Et persona Clericalis intervenit
extrahi ex Asylo non potest.

F Reus in praxi dubitatio & in-
ter Ecclesiasticas ac Seculares Curias
concertatio est, an reus sa-
cro vel Religioso locò receptus
ejus gaudeat Immunitate: eaque inde
scitur; quòd non constat de qualitate,
vel ipsius loci, ad quem reus confugit, an
Sacer, Religiosus aut prophanus sit: vel
personæ eò receptæ, an laicalis vel cle-
ricalis, & Fori privilegiò extra Asylum
tuta sit adversus curiam seculari, aut se-
cus: vel criminis à confuga perpetrati,
an aliquod ex octo exceptis & ad Asylum
præcludentibus aditum, & istius suffra-
gium adimentibus, vel aliud sit. Quò
casu, cum in dubio locus Sacer aut Re-
ligiosus, persona Clericalis aut Religio-
sa, & crimen, quod commissum est, ex-
ceptum,

ceptum, sive speciali qualitate asyli suffragium adimentum affectum esse, non præsumatur arg. c. Cum in Jure 31. de Offic. deleg. & c. fin. de Præsump. opus est cognitione judiciali de loci, personæ & criminis qualitate. Unde

159. Dubium & controversia non levis est de iudice, respectu hujusmodi cognitionis de iure competente.

Et quidem, si dubium sit de qualitate loci vel personæ, non desunt, qui cum Castro de Manu Regia p. 1. cap. 10. n. 1. & Olibano de Jure Episcopi cap. 11. n. 12. eam adstruant Curie seculari, eaque ratione moveantur; quòd cujusvis iudicis sit cognoscere, an sua sit jurisdictio: prout de Ordinario ex l. Si quis ex alieno 5. ff. de Judiciis l. Ex quacunq; 2. ff. Si quis in Jure vocat. &c. de Delegato autem patet ex c. Pastoralis 14. & c. Super literis 20. in fine, de Rescriptis.

160. Sed melius, ejus dubii cognitionem ad iudicem Ecclesiasticum pertinere, cum Ant. de Butrio in c. Caterum 5. de Judic. defendunt Covarruvias Practic. cap. 33. à n. 1. Steph. Gratianus Discept. Forens. cap. 190. à n. 11. duo Barboza, Petrus in l. Titia 34. ff. Solutio marimon. 28. Augustinus de Offic. & Potest. Episc. p. 2. alleg. 12. n. 34. & Oliva de Foro Eccles. p. 1. q. 26. n. 21. asserens, hanc communem fere omnium sententiam, propter expressum textum c. Si iudex 12. de Sent. excom. in 6. ubi Bonifacius VIII. Dubitationis, inquit, an sit, qui repetitur, clericus, ad iudicem Ecclesiasticum cognitio pertinebit. Rationem Papa reddit; quia de re spiritali & Ecclesiastica est: de qua (sive de persona & rebus spiritali annexis, v.g. de Ecclesia, Altari, calice aliisque rebus, consecratione vel benedictione speciali affectis & Divino cultui dedicatis) sive principaliter sive incidenter in iudicium deducatur, secularis iudex cognoscere non

potest, c. Decernimus 2. c. Quando 3. de Judiciis, c. Tuam 3. de Ord. cognit. c. Lator 5. c. Causam 7. Qui filij legitimi &c.

Quare vim non habet pro isto iudice deducta ratio; quia in dubio, an sua sit jurisdictio, æstimare secularis iudex solummodo potest, quando materia temporalis & prophana, reisque conventus laicus est, ut dictum Lib. 2. tit. 2. n. 15. cum tali casu in materia & persona fundatam intentionem habeat & jurisdictio-nem: non etiam, quando materia spiritalis aut reus conventus Ecclesiasticus est; horum enim respectu solus iudex Ecclesiasticus intentionem suam iure fundatam habet, c. Si iudex c. Quando &c. cit. Marthæ de Jurisdic. p. 2. cap. 5. n. 16. & p. 4. casu 145. à n. 14.

Atque hæc Resolutio procedit non 161. solum, cum de persona vel loco Juris, sive de Ordinationis vel professionis Religio-sæ, vel consecrationis, benedictionis & ad divina factæ deputationis valore: sed etiam, cum de ipsis facti quæstio est, v.g. de persona, an, quò loco Ordines majores vel minores ei collati, vel professio edita sit, an beneficium habeat, vel habitum ac-tusuram clericalem detulerit: & de loco, an, quando & à quo Episcopo conse-cratus, cujus Ecclesiasticæ autoritate ad divina deputatus sit: ut de Persona dictum Lib. 2. tit. 2. à n. 108. de Loco verò inde liquet, quòd ad effectum; ut ex eo reus extrahi valeat, non sufficiat constare vel probare ejus consecrationem, benedi-ctionem vel ad Divina deputationem factam: sed necessarium sit, ut constet vel probetur validitas consecrationis, benedi-ctionis & deputationis ad divina; cum, si locus quidem consecratus, benedictus aut deputatus ad divina de facto: non etiam de iure seu validè & legitime sit, ejus suffragiò confuga adversus secularem Cu-riam non defendatur; ac proinde cogni- 162. tio, an

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

cio, an locus, ad quem reus fugit, securitatem ei praestet, non solum Facti sed Juris etiam quaestionem involvat: iudex autem secularis de quaestione Juris, sive de consecrationis, benedictionis, ad Divina deputationis valore cognoscere nequeat. Unde de ea etiam verè & judicialiter cognoscere Ecclesiastici iudicis est partim; ne causae continentia dividatur, contra Regulam l. Nulli 10. C. de iudiciis & c. 1. de causa poss. & propr. partim verò; quòd, cum facti quaestio ad eum, de quo agitur, effectum non sufficiat, de ea frustra cognoscat & pronuntiet iudex secularis, arg. l. Ad probationem 21. C. de Probat. & c. Dilecti 8. de Except. Jansen in l. Quoties 3. C. de iudiciis n. 8. & Baldus in Auth. Et qui jurat C. de Bonis auct. jud. possid. n. 27.

163. Si verò dubium sit, an crimen, quod Sacro vel Religioso loco receptum laicus perpetravit, sit exceptum, ejus cognitionem seculari Curiae adstruunt nonnulli JCTi. ab Orthodoxa Fide alieni vel Ecclesiasticae jurisdictioni aperte infesti, eò ducti fundamentò; quòd nemo iudex competens sit in propria causa, can. Inter querelas, junctâ Glossâ V. Propria 23. q. 4. & l. Unica C. Ne quis in sua causa jud. Causa autem Immunitatis propria sit Prælati Ecclesiastici, ad cujus Ecclesiam reus se recepit, propter specialem conjunctionem, quam cum ista habet, c. Inter corporalia 2. & c. Licet 4. de Translat. Episc.
164. Alii cum Remigio de Gonny de Immunit. g. 1. n. 6. & Castro de Manu Regia p. 2. cap. 50. n. 41. de ejusmodi dubio ab utroque tam Seculari quam Ecclesiastico iudice cognoscendum volunt, moventurque geminâ ratione; Prima est, quòd de causa Mixti fori, qualem in dubio de qualitate criminis agi volunt, simultanea cognitio diversorum iudicum valde conveniens, & in Jure fundata sit, per textus Auth. Si ve-

rd C. de iudiciis, ubi ad simultaneam recognitionem Archi. vel Episcopo adiungitur iudex secularis: & c. Per hoc 17. de Heret. in 6. ex cujus dispositione de crimine Hæreseos convenientius simul cognoscunt Inquisitor Apostolicus generaliter delegatus & Ordinarius. Altera; quòd in tali dubio agatur de præiudicio utriusque Curiae, Ecclesiasticae & Secularis, respectu jurisdictionis; cum Curia ista prætereunde valeat delinquentem immunitate non gaudere: illa verò asserere contrarium: atque idcirco valde conveniens Iurisque consentaneum sit, ut de eouterque simul cognoscat, arg. Regula, Quod omnes tangit 29. in 6. & l. In procedendo 7. ff. de Aqua pluvia arc.

Sed Iuris omnino explorati est, ejusmodi cognitionem soli Ecclesiastico iudici competere, ut cum Boerio Desf. cop. Gutierrez Praef. Lib. 3. q. 1. n. 5. Farinac. Prax. Criminal. q. 28. n. 76. Guzzino Defens. reor. 1. cap. 31. n. 3. Augustino Barbosa Jur. Eccles. Lib. 2. cap. 3. n. 135. plerique docent. Eorum fundamenta sunt imprimis textus Iuris can. Mentes 32. can. Ad Episcopum 17. q. 4. & arg. c. Si iudex cit. Deinde supra n. 25. recitata Constitutio Gregoriana, ibi, Nisi cognoverit prius per Episcopum vel ab eo delegatum, an delinquentes verè crimina accepta commiserim &c. Curia seculari assignari possunt. Demum ratio; quia causa, in qua agitur de Immunitate, est Ecclesiastica ad Religionem spectans; cum sit jus annexum spiritualibus, scilicet factis & Religiosis locis, ob quorum honorem & reverentiam est introducta, l. Praesenti 6. C. de His, qui ad Eccles. eonf. can. Reum 9. can. Frater 10. can. Deservit 17. q. 4. ideòque ejus violatio in Sacrorum & Religiosorum locorum injuriam eòdere dicatur can. Deservit cit. Ecclesiasticorum autem causarum cognitio Ecclesiastico iudici soli

dici soli competat, *c. Decernimus, c. Quanto c. Tuam c. Si iudex cit.* Confirmatur paritate legum spectantium Immunitatem: quas cum condere solius Ecclesiastici iudicis sit & à seculari conditæ propter defectum jurisdictionis vim non habeant, nisi quatenus SS. Canonibus approbatæ sunt, Glossa in *c. Inter alia c. V. Publicus latro*, ob ejusdem jurisdictionis defectum de Immunitatis causis cognoscere non poterit Secularis, sed Ecclesiastici iudicium erit expectandum, ut arguit *cit. Oliva q. 27. n. 17.*

166. Neque in contrarium facit primæ Opinionis fundamentum; cum enim *Propria causa ea sit, cujus emolumentum vel damnum ad aliquem suo nomine pertinet*, definitio est *can. Bidaum 29. §. Dies, V. Palam 2. q. 6.* honor autem & reverentia, quæ per Ecclesiasticæ Immunitatis observantiam exhibetur, & injuria, quæ per ejus violationem & violentam rei extractionem committitur, directè exhibetur aut inferatur Ecclesiæ, & non Prælato, causa Immunitatis Ecclesiæ potius quam Prælati propria erit, nihilque obstabit, quò minus iste, sicut in aliis suæ Ecclesiæ, sic etiam in Immunitatis causa iudex competens sit, secundum receptam Glossam in *can. Si quis erga 16. V. Privetur 2. q. 7. & in c. 1. V. Punitur, de Penis in 6.*

167. Neque fortiores sunt rationes Opinionis secundæ. Prima; quia propositi dubii cognitionem Mixti fori esse, nullâ lege vel ratione evincitur: & si Mixti Fori esset, non ad iudicem utrumque, sed ad eum duntaxat pertineret, qui prævenisset per tradita *Lib. 2. tit. 2. n. 94.* non obstantibus textibus *cit.* nam Inquisitor Apostolicus & Ordinarius, de quibus sermo est, uterque iudex Ecclesiasticus est: Archi. Episcopus autem & Episcopus, licet Ecclesiastici iudices sint, tamen quando simul cognoscunt de causa suspicio-

nis propositæ contra iudicem secularem; *Auth. Si vero cit.* id non faciunt tanquam ministri Potestatis Ecclesiasticæ, sed Secularis & ex commissione Imperatoris vel alterius Principis, ut rectè notat *cit. Oliva p. 1. q. 28. n. 5.* Posterior; quia apertè convellitur textu *c. Si iudex cit.* ubi de negotio utramque, tam Secularem quam Ecclesiasticam Curiam concernente agitur, & tamen cognitio soli Ecclesiasticæ adstruitur; *Quia de re Ecclesiastica & spirituali est*: Secularis autem interest, non; ut iudicet; sed; ut de suo jure tanquam pars dicat, ut colligitur ex textu: Unde Regula *Quod omnes tangit cit.* in præfenti dubio locus non est; quòd in materia spirituali & Ecclesiastica jurisdictionem fundatam habeat solus iudex Ecclesiasticus, *c. Decernimus, c. Quanto c. Sò iudex &c. cit.*

Quantumvis autem vera & judicialis cognitio, discussio, definitioque quæstionis, de criminis exceptione motæ, competat iudici Ecclesiastico soli, seculari tamen neganda non est aliqualis cognitio per viam Facti pro informatione; ut scire possit, an crimini à reo perpetrato annexa sit qualitas adimens immunitatem: sicut ad hunc finem *cit. Tit. 2. n. 123.* permittitur ei est simplex ejusmodi informatio super clericatu rei, quem captivum detinet; ut sciat, an statim facienda sit vel differri queat ejus remissio ad Ecclesiasticum Magistratum, ut observat *cit. Oliva q. 27. num. 21.*

Ex iudicibus autem Ecclesiasticis cognitionem de criminis exceptione de Jure Episcopis, non inferioribus Prælati, seclusâ delegatione competere, planum est *ex can. Ad Episcopos 1. can. Si quis contumax 17. q. 4. & Constitutionis Gregorianæ verbis, Nisi cognitio prius per Episcopum seu ab eo deputatum &c.*

An sede vacante Capitulo, istiusque &

que & Episcopi Vicario generali eadem cognitio competat, aliqui in dubium vocant. Sed Jure satis exploratum est, eam competere utrique.

170. Capitulo quidem; quod *Lib. 3. tit. 9. n. 4.* Regulam instar traditum sit, Sede vacante ei competere omnem administrationem & jurisdictionem Episcopalem Ordinariam; nisi specialiter prohibita reperiat, *c. His qua 11. & c. Cum olim 14. de Majorit. & obed. Sc.* cognitio autem de criminis exceptione ad Episcopum non ratione Ordinis, neque ex delegatione Apostolica vel privilegio, sed Jure Ordinario competat, *cann. & Constit. cit.*

171. Vicario autem Generali; quod ipse quoque vi commissionis suae & mandati generalis expedire negotia & cognoscere valeat de causis omnibus, pertinentibus ad jurisdictionem Episcopalem, exceptis duntaxat, quae speciale mandatum requirunt: ita quidem; ut, si aliquo Jure textu habeatur, aliquid ad Episcopi vel dicecesani potestatem pertinere, id etiam pertineat ad Vicarium Generalem: nisi ad id speciale commissionem exigi ex Jure scripto, vel ex consuetudine aut aliunde constet, *Mandol. ad Reg. 24. Cancell. q. 6. n. 3. Garcias de Benef. p. 5. cap. 8. n. 65. & Laiman in c. Licet 2. de Offic. Vicar. in 6. n. 1. ut ad hanc Rubricam dictum est n. 36.* Cum ergo ejusmodi cognitio de Jure pertineat ad Episcopum, *cann. & Constit. cit.*, & ad eam speciale mandatum ullo Jure non exigatur: imò *Constitutione Gregoriana* de criminis exceptione cognoscere Episcopum ab eoque deputatum & laicum delinquentem in casu excepto extrahendi licentiam dare Episcopum & ejus Officiale posse, asseratur, omnia voce specialiter, & nullò aliò terminò specialis mandati necessitatem importante appositò; eadem cognitio vi commissio-

nis generalis competet Vicario generali, in ipso Episcopi tribunali & jurisdictionem indistinctam exercenti, *c. Non potest 2. de Consuet. in 6. & c. Romana 3. de Appell. in 6.* Si tamen alicubi ejusmodi cognitio accenseretur causis Arduis, aut generali mandato commissa non censeretur ex Consuetudine, ab hac Praxi non esset recedendum.

In dubium etiam & quaestione vocatur, an confuga, excepti criminis reus, extrahi ex Ecclesiis valeat sine licentia Episcopi, Capituli sede vacante & utraque Vicarii generalis. Ratio dubitandi est; quia criminis excepti reus nulli gaudet immunitate, sed obnoxius est punitioni Curiae secularis: à qua proinde, quando de qualitate criminis constat, apprehendi statim poterit sine cognitione Episcopali, aut ejusmodi qualitate probatione; cum notorium regulariter relevet ab onere probandi, *arg. c. Petrus 7. de Cobab. cler. & mul. c. Evidentia 9. de Accusat. & l. 1. ff. Ex quibus caus. major.*

Sed, quidquid sit de antiquo, *Gregoriana Constitutione*, novissimò & hodie observandò Jure, etiam hujusmodi reum sine dicta licentia Episcopali extrahi ab Ecclesia posse, DD. magnò numero negant; quòd *Constitut. cit.* ad legitimam extractionem & incarcerationem licentia Episcopalis & personae Ecclesiasticae interventus expressè requiratur, *Volunt. §. Occurrente §. Quibus delinquentes.* Unde inferunt, dictam licentiam & hujusmodi personae interventum pertinere ad justam extractionis formam; ac proinde, illis non intervenientibus, extractionem legitimam modernò Jure non esse, licet de qualitate criminis constat, *M. Ant. Genuens. Prax. cap. 18. n. 5. Jordanus Lucubrat. Lib. 1. tit. 3. n. 72. c. cit. Farinac. cap. ult. n. 359. Bonacina §. 7. n. 3.*

§. 7. n. 3. Zypæus *Analys. ad hanc Rubric.*
n. 12. &c.

ARTICULUS IX.

De Pœnis violantium
Immunitatem, earum-
que Relaxatione.

SUMMARIUM.

174. Rei extractione ex Asylo committitur Sacrilegium,
175. Severè castigatum à Deo,
176. Et gravibus pœnis Civili,
177. Et Canonico Jure subjectum.
178. Eâ contrahitur Excommunicatio major:
179. Qua hodie lata sententia est.
180. Et à mandante & attentante extractionem rei,
181. Istumque in Asylo occidente incurritur.
182. Relaxatur autem per solam Absolutionem.
183. Secundùm aliquos reservatam Papæ.
184. Probabiliter permissam inferioribus Prelatis:
185. Licet pro ea ad Papam tutius recurratur.

174. **R**eorum Asylo sacrò receptorum extractione &c. gravissimum Sacrilegii peccatum committitur, patet ex *can. Miror 7. can. Frater 9. §. Sacrilegium* post *can. Si quis 16. can. Quisquis 17. Sc. 17. q. 4.* Ratio manifesta est; quia violentæ extractiones & Ecclesiasticæ Immunitatis violationes sunt contra sanctitatem, honorem & reverentiam debitam Ecclesiis consecratis, & locis Divino cultui & obsequio dicatis, juxta illud Gelasii Papæ, *Qui ad*

injuriam sanctorum locorum profuisse probantur, can. Frater cit. cui consonant textus can. Si quis cit. can. Reum 9. can. Deservit 35. Sc. q. 4. cit. l. Presenti 6. C. de His, qui ad Eccles. confug. & S. Augustinus, ejusmodi extractionem Gravam injuriam Religionis & Divinitatis offensam appellans, Serm. 5. de Dedicat.

Quare meritò Ecclesias earumque immunitatem temerariâ confugarum extractione violantium impietas, sicut calò vindice læpe & gravissimè castigata est, apud Tholol. *Synt. ag. Lib. 33. cap. 20. n. 3.* Baronium *ad Annum Christi 465. à n. 2.* & Fran. Leon. *Theaur. Fori Eccles. p. 1. cap. 13. à n. 35.* sic à terrena etiam potestate, decretis in violatores gravibus pœnis, vindicata est utroque Iure.

Imperiali *l. Fideli 2. §. l. Presenti 6. pr. C. de His, qui ad Eccles. confug.* quorum textuum priori læsæ Majestatis crimine tenentur: posteriori capitali & ultimi supplicii animadversione plecti jubentur.

Canonico verò Iure constituta in eos Imprimis est pœna pecuniaria, aliquando nongentorum solidorum, *can. Si quis contumax 20.* aliquando triginta librarum auti examinati purissimi, *can. Quisquis 21.* pro qualitate delicti & delinquentium conditione judicis arbitriò varianda & Ecclesiæ læsæ applicanda pro satisfactione, *can. Si quis in atrio 7. q. 4. cit.* Deinde Pœnitentia publica, quâ arbitrio Episcopi multari jubentur *can. Miror 8. can. Nullus 19. Sc. can. Si quis contumax 20. q. cit.* Demum in eosdem decreta & læpius repetita est omnium, quas Ecclesia habet, gravissima pœna excommunicationis, *can. Sicut antiquus 6. can. Miror cit. can. Frater 10. can. Deservit 35. can. Id constitutum 36. Sc. q. 4. cit.* Quam tamen Censuram secundum hos textus ferendæ, non ipso Iure lata sententia.

fffff